

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 4

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

TÉMA I.

(30 bodov)

Napíšte na pracovný list literu, ktorá prislúcha správnej odpovedi, pre každú z nižšie uvedených situácií. Jediný variant odpovede je správny.

1. Cieľ ľudskej existencie sa vzťahuje na:
 - a. obmedzenia ľudskej prirodzenosti
 - b. zmysel procesu poznania
 - c. zmysel ľudskej existencie
 - d. obmedzenia ľudského poznania
2. Vymedzenie dobra a zla je špecifický pre:
 - a. teóriu pravdy
 - b. etiku
 - c. hermeneutiku
 - d. fenomenológiu
3. **Nie** je problémom aplikovanej etiky (použitej etiky):
 - a. eutanázia
 - b. potrat
 - c. klonovanie
 - d. čas
4. Nádmerné obmedzovanie slobody je špecifickou praxou pre politický režim:
 - a. demokracia
 - b. totalita
 - c. pluralizmus
 - d. liberalizmus
5. Absolútna zodpovednosť spojená s problematikou slobody je explicitne nastolená v dielach:
 - a. J. P. Sartre
 - b. Imm. Kant
 - c. L. Blaga
 - d. B. Pascal
6. Medzi pozitívne práva patrí právo na:
 - a. vzdelanie
 - b. život
 - c. vlastníctvo
 - d. slobodu
7. Filozofický smer, ktorý považuje, že celé poznanie má zdroj v skúsenosti je:
 - a. racionalizmus
 - b. empirizmus
 - c. kontraktualizmus
 - d. etatizmus

8. Druh pravdy stanovený na základe zhody medzi tým čo sa tvrdí a realitou je pravda:
- koherentná
 - utilitná
 - zhodná
 - univerzálna
9. Medzi morálne teórie patria:
- hedonizmus
 - etatizmus
 - absolutizmus
 - individualizmus
10. Zázras štátu je považovaný ako potrebný predovšetkým v situáciach podržania práv:
- negatívnych
 - pozitívnych
 - neutrálnych
 - prírodných

TÉMA II.

(30 bodov)

A. V ľavom stĺpci sú vymenované teórie o pravde a v pravom stĺpci sú uvedené pravdivé výroky vzťahujúce sa na tieto. Napíšte na pracovný list správne asociácie medzi každým písmenom z ľavého stĺpca a príslušným číslom z pravého stĺpca.

a. Teória pravdy manifest	1. Považuje, že výrok je pravdivý ak popisuje reálny stav veci, na ktoré sa vzťahuje, inak povedané ak reálny stav mu zodpovedá.
b. Teória pravdy zhoda	2. Považuje, že názor sám o sebe nie je pravdivý, iba vtedy ak, použitý v praxe, sa osvedčí ako produktívny, funkčný a použiteľný.
c. Teória pravdy koherencia	3. Teória - v zhode s božiou pravdou - považujúca, že to čo sa nám zreteľne javí ako pravda, nemôže nebyť pravdou, pretože toto by znamenalo, že sám Boh nás klame.
d. Pragmatická teória pravdy	4. Považuje, že názor je pravdivý vtedy keď je zhodný, koherentný, neprotikladný so systémom poznání považovaných za pravdivé, ktorého je súčasťou.
	5. Teória hlásajúca, že pravda je relatívna a závisí od vlastného uhla pohľadu subjektu.

16 bodov

B. V rozahu cca. 10 riadkov vyjadrite svoje tvrdenia v prospech alebo v neprospech propagácie etastickej teórie v súčasnej spoločnosti.

8 bodov

C. Zostavte, uveďte jeden príklad, prostredníctvom ktorého zvýrazníte úlohu/význam kritického postoja v procese poznávania, približovania sa k pravde a vylúčenia omylov.

6 bodov

TÉMA III.

(30 bodov)

A. Pozorne prečítajte nižšie uvedený text:

Človek je pohltý tvorcovským osudom v jedinečnom zmysle slova. Pre tento osud je človek ochotný vzdáť sa - niekedy dostať sa až na hranicu somovraždy - rovnovahy a pôžitku bezpečia.
(L. Blaga, *Geneza metaforei și sensul culturii*)

Odpovedzte na nasledovné požiadavky:

1. Vymenujte na základe daného textu dve charakteristiky ľudskej prirodzenosti. **4 body**
2. Vystihnite na asi pol strane súvisť medzi pojmami *tvorca* a *zmysel existencie*, použijúc filozofickú terminológiu. **10 bodov**
3. Sformulujte osobný názor na aktuálnosť filozofickej perspektívy predstavenej v danom texte. **4 body**

B. Vediac, že *forma rozdeľujúcej pravdy má kritérium zásluhu*:

1. V rozsahu cca. 5 riadkov vyjadrite svoje tvrdenie v prospech filozofickej myšlienky prezentovanej vo výroku. **6 bodov**
2. Ilustrujte konkrétnym príkladom spôsob akým je zásluha aplikovaná v procese výberu kandidátov na pracovnú pozíciu. **6 bodov**